

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De descriptione Prudentiæ. Et quomodo Prudentia sit virtus, cùm videatur esse scientia. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

verò sapiētia dicitur cognitio de Deo quasi per sapore ei⁹
 ra, vt cū aliquis gustauit & vidit quā suavis est Dominus.
 hæc cognitio differēs est ab illa qua aliq⁹ credit Deū esse suauē
 quia scriptura hoc dicit, sicut differt cognitio quā habet alius
 de dulcedine vini per gustū ab illa quæ est per auditū. Pruden-
 tia etiā quādoque sumitur pro virtute. Et hoc multipliciter
 pro virtute, scilicet gratuita: vel pro virtute ex multis ope-
 rationibus acquisita. Item quādoque sumitur largē, vt cōpre-
 dat omnes virtutes cognitiuas. Et sic videtur eā sumere Tu-
 lius, dicens. Prudētia est rerū diuinarū & humanarū cū ratione
 bene viuendi iuncta cognitio. Rationē bene viuendi, intellexit
 discretionē bonæ vitæ. Prudentia enim est cognitio directi-
 bonæ vitæ. Quandoque verò strictius sumitur, vt non com-
 hendat fidem vel donum consilij, vel intellectus, vel scienti-
 a

*De descriptione Prudentiæ. Et quemodo Prudentia sit virtus, &
 videatur esse scientia.* C A P. II.

Prudētia sic describitur ab Aug. in lib. de moribus ecclē-
 Prudentia est amor, ea quibus adiuuatur in Deum, ab
 quibus impeditur, sagaciter eligens. In libro veto de Spiritu
 anima dicitur, quod prudentia est scire quid anima debeat
 cere. Super illud Matt. 15. Erāt qui māducauerunt quatuor
 lia. dicit gl. Greg. Prima scilicet prudentia est cognitio rerū
 randarum & appetendarum. Et potest esse sumptum de ver-
 Tullij in lib. de Offic. dicentis: Prudentia est appetendarum
 giendarumque rerum scientia. Describitur etiam sic pruden-
 in libro de requie mentis. Prudentia est rerum bonarum & ma-
 larum cum alterarum dilectione, & reliquarum derestatio-
 scientia. Tullius eam sic describit in Rhetoricis: Prudentia
 rerum bonarū & malarū & vitrarumque scientia. Hæc virtus
 scernit bona à malis, & bona ab iniicē, ostēdendo quod sit
 lius: & mala ab iniicē, ostēdēdo quod sit maius malū. Sed
 ritur quomodo Prudentia virtus sit, cum videatur esse scientia
 secundū multas descriptiones eius prius positas: Ad quod videtur
 posse responderi, quod Prudentia gratuita virtus est, quia est
 dius viuus à vero sole procedens. Cognitio quam habent
 circa ea quæ pertinet ad mores, cognitio est quasi mortua
 lida ad mouendū voluntatē, vt bono cognito cōsentiatur, vel
 sentiat à malo cognito. Sed prudentia virtus nō solū est
 illuminans intellectū: sed etiā calefacit affectum: nō solū
 ostendit quid, quando & qualiter sit agendū, sed etiam mouet
 voluntatem vt appetat bonū post iudicium, vel fugiat malū
 Ro. 3. Prudentia ex
 est com
 Operatio
 singula
 non secu
 sed secu
 tis, quod
 sunt in i
 tus ex h
 dum vol
 scētia m
 tes. Et vi
 ta music
 in scholis
 a cogniti
 ia quo nō
 appren
 morū & c
 det magi
 pertinent
 det cōsue
 prudens p
 intellectū
 ita, & op
 habet, vt i
 prudentes
 vnde pru
 nisi qui p
 volendo, p
 Qui habe
 mendum, p
 quod pru
 gatio bo
 temere: vt
 ipse sit vi
 tas cogn
 bus adiu
 pertinet a
 bationem
 necessari

Ro. 3. Prudētia spiritus, vita. Prudētia verò virtus consuetudi-
 nalis ex frequentia operum relicta, nō est idē cum sciētia, quę
 est communiter de his quę sunt circa operationes voluntarias.
 Operationes verò ex quibus ipsa vt est virtus relinquitur, sunt
 singulares discretiones de singularibus fugiēdis vel appetēdis:
 non secundū quòd sunt in imaginatione tantum, vel opinione,
 sed secundū quòd sunt subiecta sensui. Accidit enim de mul-
 tis, quòd minus mouēt ad hoc q̄ fugiantur vel appetātur dum
 sunt in imaginatione, quā dū sunt in sensu: habitus verò reli-
 ctus ex his singularibus descriptionibus potētiōr est ad mouē-
 dum voluntatē vt consentiat bono, vel dissentiat à malo, quā
 sciētia moralis quę est cōmuniter de his quę pertinet ad mo-
 res. Et videtur differre alter horū habitū à reliquo: sicut sciē-
 tia musicę, quam habet aliquis magister artū qui legit musicā
 in scholis, qui tamen nesciret cantare responsoriū vnum, differt
 à cognitione quā habet ille qui habet magisteriū organizandi,
 in quo nō solū est relictus habitus ad cantandū quantū ad vim
 apprehensiuā, sed etiā quārum ad vim motiuā & imperantem
 motū & exequentē. Similis differentia est inter habitū quē ha-
 bet magister in medicina, qui scit legere libros medicinę &
 pertinentes ad practicam & pertinentes ad theoreticā, qui nō ha-
 bet cōsuetudinem operandi. Et notandū quòd non est aliquis
 prudens prudētia virtute, eò quòd sit prudens intellectu, & affe-
 ctus, & opere. Vnde vsus scripturę & vsus cōmuniter loquentiū,
 habēt, vt imprudentes dicantur qui imprudēter operantur: licet
 prudentes intelligant quid, & quando, & quomodo sit agendū.
 Vnde prudētia virtus cōsuetudinialis nō relinquitur in aliquo,
 nisi qui prudēter se habuit diu prudēter intelligēdo, prudēter
 volendo, prudēter agendo. Iob 12. In multo tempore prudētia.
 Qui habet prudētiā virtutē, habitū habet ad prudēter discer-
 endum, prudēter volendū, prudēter agendū. Ad hoc etiam
 quòd prudētia sit virtus, videtur facere hoc, quòd ipsa est co-
 gnitio boni vel mali, & talis boni ve mali quòd difficile est dis-
 cernere: vt vitij, quòd pręcedit speciē virtutis. Ad hoc etiā quòd
 ipsa sit virtus, videtur facere actus liberę voluntatis pręcedēs
 eius cognitionē, quam Aug. vocat amorem discernendi ea qui-
 bus adiuuamur in Deum, ab his quibus impedimur. Cognitione
 pertinēs ad prudētiā nō est cognitio effecta per violentā pro-
 uocationem: sed est cognitio credulitatis, cuius consensus est sine
 necessaria coactione. Poterit etiā videri alicui q̄ sic tēperantia
 ordina

ordinat vim concupiscibilem ad delectationes sensuū : ita prudentia vt est generalis ad virtutes cognitiuas , ordinet voluntatē liberi arbitrij ad operationes quæ pertinent ad vim rationalem. Volūtas enim liberi arbitrij penes quā est summa potentia in anima , ita potest se inordinate habere circa operationes intellectus vel rationis, sicuti respectu sensuū. Vnde sicut necessaria sunt aliqua virtutes quæ ordinent eā respectu sensuum, necessaria est aliqua virtus quæ ordinet eā respectu intellectus. Et sicuti volūtas respectu eorū quæ sunt delectabilia secundum sensum, potest esse & virtuosa & vitiosa: sic volūtas quæ est respectu cognitionū videtur posse esse & virtuosa & vitiosa, poterit forsitan videri alicui quod hoc sit quod Senec. intelligit in epistolis nomine Philosophiæ dicēs : sapientia bonū perfectum est mētis humanæ: Philosophia sapiētiæ amor est & affectio illud quasi consistit inter philosophiā & sapiētiā interelle. que enim fieri potest vt idē sit quod affectatur & quod affectatur, quomodo multū interest inter avaritiā & pecuniā, cum illa concupiat, hæc concupiscatur, sic inter philosophiā & sapiētiā. Ideo Alij Philosophiā studium virtutis esse dixerunt, alij studium dirigendæ mētis. A quibusdam dicta est appetitio rectæ rationis.

De diuersis actibus siue officiis Prudentiæ. Et de duodecim stultitiis quibus imprudentes in bello spiritali succumbunt.

CAP. VIII.

Sequitur de diuersis actibus seu officiis prudentiæ. Notandum est quod ad prudentiam pertinet actus aliarum virtutum dirigere. Proverb. 15. Vir prudens dirigit gressus suos: Ipsius est ostendere quid, quando, & quomodo sit agendū. Ipsius est prouidere, vt opera nostra sint Deo grata, nobis vtilia, proximis iniuriosa. Ad eam videtur pertinere discretio illa de qua dicit Bernardus super Cant. Est discretio nō tam virtus quam quædam moderatrix virtutum, & auriga, ordinatrixque affectuum & morum doctrix, Tolle hanc, & virtus vitium erit. Et intellegas tibi eam virtutem vocari, in quantum dirigit proprios actus separatos ab actibus aliarū. Aurigam verò virtutum, in quantum alias virtutes dirigit in actibus suis. Eius est moderari feruorem præcipitantem. Bern. super Cant. Virtus discretionis absque feruoris feruore iacet, & feruor vehemens absque discretionis temperamento præcipitat. Ideoque laudabilis est cui neutrum de quatenus feruor discretionem erigat, & discretio feruorem temperat. Prudentiæ est prouidere vt operibus nostris Deus glorificetur, & nobis præmium acquiratur, & exemplum bonū proximo